

FACT SHEET

Komitet do spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet o polskiej ustawie aborcyjnej

CENTER *for*
REPRODUCTIVE
RIGHTS

FEDERA

POLSKA MUSI ZREFORMOWAĆ PRAWO ABORCYJNE, ŻEBY POŁOŻYĆ KRES POWAŻNYM I CIĄGLYM NARUSZENIOM PRAW CZŁOWIEKA

Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet opublikował przełomowe wyniki dochodzenia w sprawie niezmiernie restrykcyjnego prawa aborcyjnego w Polsce.¹ Raport Komitetu jest dokumentem przełomowym, bowiem oficjalnie uznaje rozległe szkody, jakie w Polsce wyrządza kryminalizacja aborcji i restrykcje prawne z nią związane. Jest to pierwsza kompleksowa i miarodajna ocena poważnych naruszeń praw człowieka spowodowanych przez polskie prawo aborcyjne dokonana przez ONZ bądź inny regionalny organ ds. praw człowieka.

W raporcie stwierdzono, że poprzez kryminalizację aborcji i ograniczenie dostępu do niej, Polska jako Państwo sprawuje ścisłą kontrolę nad zdrowiem reprodukcyjnym i autonomią kobiet, co prowadzi do poważnych i ciągłych naruszeń praw człowieka. Potwierdzono w nim wysoką szkodliwość ram prawnych, które zmuszają kobiety do kontynuowania ciąży wbrew ich woli, do poszukiwania potajemnych i potencjalnie niebezpiecznych możliwości przerwania ciąży lub do podróżowania za granicę w celu uzyskania opieki aborcyjnej, co zagraża ich zdrowiu i dobrostanowi.

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka dotyczące aborcji łamią liczne prawa człowieka gwarantowane przez Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW). Aby położyć kres tym naruszeniom zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami dotyczącymi praw człowieka, Komitet wzywa Polskę do pełnej dekryminalizacji i legalizacji aborcji, do uznania aborcji za prawo podstawowe oraz do zagwarantowania dostępu do wysokiej jakości usług, informacji i edukacji w obszarze zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

KONTEKST PRAWNY

Zgodnie z art. 8 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji CEDAW, Komitet może wszcząć poufne dochodzenie, jeżeli otrzyma wiarygodne informacje wskazujące na poważne lub ciągle naruszenia Konwencji przez Państwo Stronę. Takie dochodzenie w sprawie polskiej ustawy aborcyjnej zostało wszczęte po złożeniu wniosków w 2019 i 2020 r. przez Center for Reproductive Rights i polskie organizacje społeczeństwa obywatelskiego: Fundację na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny (FEDERA) oraz Stowarzyszenie Koalicja Karat.

Komitet przeprowadził swoje dochodzenie w sprawie polskiego prawa aborcyjnego w latach 2021-2022. Obejmowało ono oficjalną wizytę w Polsce w listopadzie-grudniu 2022 r., podczas której członkinie Komitetu spotkały się z urzędnikami państwowymi, parlamentarzystkami

i parlamentarzystami, przedstawicielkami społeczeństwa obywatelskiego, personelem ochrony zdrowia oraz kobietami, które osobiście doświadczyły skutków polskiego prawa aborcyjnego. Komitet zapoznał się również z pisemnymi dowodami i informacjami na temat skutków ustawy.

Ustalenia komitetu zostały opublikowane w sierpniu 2024 r.

Ratyfikując Konwencję CEDAW i Protokół Fakultatywny do niej, Polska przyjęła wiążące zobowiązania prawne dotyczące zagwarantowania praw chronionych przez Konwencję oraz wdrożenia, w dobrej wierze, środków zapobiegających wszelkim poważnym i ciągłym naruszeniom stwierdzonym przez Komitet.

SYTUACJA W POLSCE

Polska ma jedne z najbardziej restrykcyjnych przepisów aborcyjnych w Europie.² Aborcja jest dozwolona tylko w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia kobiety ciężarnej lub gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa. Pomoc kobietom w uzyskaniu aborcji z ominięciem prawa podlega karze do trzech lat pozbawienia wolności.³ Do stycznia 2021 r. aborcja była również dozwolona w przypadkach śmiertelnej choroby płodu lub jego ciężkiego uszkodzenia. Przepis ten został jednak usunięty w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 2020 roku.⁴

Niemal całkowity zakaz aborcji w Polsce jest od dziesięcioleci przyczyną ogromnych krzywd i cierpienia. Każdego roku tysiące kobiet zmuszanych jest do szukania pozaprawnej aborcji wyjeżdżając za granicę lub dokonując aborcji farmakologicznej poza systemem prawnym. Inne zmuszone są kontynuować ciążę wbrew swojej woli. Nawet w wyjątkowych sytuacjach, gdy aborcja jest legalna, jest ona w praktyce niemal

niemożliwa do uzyskania. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego jeszcze bardziej wzmocniło efekt mrozący spowodowany kryminalizacją przerywania ciąży, pogarszając już i tak tragiczną sytuację. W ciągu ostatnich lat kilka kobiet w Polsce zmarło w wyniku odmowy opieki aborcyjnej w okolicznościach zagrażających ich życiu. Wzrosła również liczba dochodzeń karnych pod zarzutem pomocy w aborcji dokonanej poza wąskim zakresem prawa, gdy jest ona legalna.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPCz) orzekł, że cofnięcie w Polsce uprawnień do aborcji w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z udziałem sędziów powołanych w ramach rażąco nieprawidłowej procedury, narusza prawo kobiety do poszanowania życia prywatnego gwarantowanego przez Europejską Konwencję Praw Człowieka.⁵ ETPCz wydał już wcześniej kilka przełomowych wyroków przeciwko Polsce za niezapewnienie dostępu do legalnej opieki aborcyjnej. Polska do tej pory nie zastosowała się do tych wyroków.⁶

Najważniejsze informacje i ustalenia

Raport Komitetu stwierdza, że polskie prawo i praktyka dotyczące aborcji naruszają liczne prawa człowieka chronione przez Konwencję. Raport przedstawia, w jaki sposób prawo naraża kobiety na dyskryminację i cierpienie, co jest równoznaczne z przemocą wobec kobiet i, potencjalnie, z torturami lub okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem. Raport stwierdza, że «Polska stworzyła ramy prawne zapewniające Państwu ścisłą kontrolę nad zdrowiem reprodukcyjnym i autonomią kobiet». To odzwierciedla celową politykę Państwa służącą odmawianiu kobietom dostępu do opieki aborcyjnej.⁷

Komitet stwierdza, że naruszenia mają zarówno poważny jak i ciągły charakter. Uznaje, że większość kobiet w Polsce nie ma dostępu do bezpiecznej i legalnej opieki aborcyjnej. Zamiast tego, ze względu na kryminalizację i ograniczenia prawne dotyczące aborcji, mają one trzy możliwości: „a) przejść przez tortury przymusowego donoszenia niechcianej ciąży, b) szukać potajemnych i potencjalnie niebezpiecznych usług aborcyjnych lub c) wyjechać za granicę w celu uzyskania dostępu do bezpiecznych i legalnych usług, mierząc się z traumą towarzyszącą trudom takiej podróży”.⁸

Komitet uznaje, że kobiety doznają ogromnej krzywdy i cierpienia z powodu polskiego prawa aborcyjnego. Kobiety „są rozdarte między przestrzeganiem dyskryminujących przepisów, które niepotrzebnie ograniczają dostęp do aborcji, a narażaniem swojego zdrowia i życia”.⁹ Muszą „poruszać się po systemie ochrony zdrowia nie mając pewności, że otrzymają odpowiednią opiekę medyczną i/lub informację”, gdzie będą mogły „zostać poddane ciężkiej i przykrej próbie znalezienia i/lub przekonania lekarza do wykonania aborcji”.¹⁰ Kobiety, które zaszły w ciążę w wyniku napaści seksualnej, muszą dodatkowo „poruszać się po systemie postępowania karnego, w którym narażone są na ponowną traumatyzację, na traktowanie nieprzyjazne dla ofiar i uprzedzenia ze względu na płeć”.¹¹ Ich wiarygodność jest kwestionowana i nie mają pewności, że uzyskają dostęp do legalnej opieki aborcyjnej.¹²

NARUSZENIA KONWENCJI

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka aborcyjna naruszają następujące postanowienia Konwencji:

- **Art. 2 c), d), f) i g)** dotyczący równości i niedyskryminacji
- **Art. 5** dotyczący eliminacji uprzedzeń i stereotypów płci
- **Art. 10 h)** dotyczący równych praw w dziedzinie edukacji
- **Art. 12** dotyczący niedyskryminacji i równych praw w dostępie do opieki zdrowotnej
- **Art. 14.2 b)** dotyczący likwidacji dyskryminacji kobiet na obszarach wiejskich
- **Art. 15** dotyczący równości wobec prawa
- **Art. 16.1 e)** dotyczący równych praw do decydowania o liczbie dzieci i odstępach między nimi oraz dostępu do informacji, edukacji i środków umożliwiających korzystanie z tych praw.

Dochodząc do tych wniosków, Komitet stwierdził, co następuje:

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI OGRANICZA AUTONOMIĘ REPRODUKCYJNĄ I MOŻLIWOŚĆ PODEJMOWANIE DECYZJI

Ustalenia Komitetu potwierdzają, że polskie prawo i praktyka aborcyjna prowadzą do inwazyjnej i arbitralnej ingerencji w decyzje kobiet dotyczące ciąży, naruszając art. 16 ust. 1 pkt. e Konwencji. Komitet zauważa, że decyzje dotyczące posiadania dzieci „nie mogą być ograniczane przez rząd”.¹³ Stwierdza również, że przymusowa kontynuacja ciąży, gdy płód jest niezdolny do przeżycia, lub ciąży będącej wynikiem napaści seksualnej „stanowi nieuzasadniony, sankcjonowany przez Państwo przymus”.¹⁴ Zmuszanie kobiet do wyboru między kontynuowaniem ciąży, wyjazdem za granicę po to, by uzyskać opiekę aborcyjną, lub poszukiwaniem potajemnej i potencjalnie niebezpiecznej aborcji, nie może „chronić ich autonomii reprodukcyjnej i dobrostanu”.¹⁵ Komitet stwierdza, że umożliwienie kobietom dostępu do opieki aborcyjnej w Polsce jest jedynym sposobem, by zapewnić im zachowanie integralności fizycznej i psychicznej oraz autonomii reprodukcyjnej.¹⁶

KRYMINALIZACJA I OGRANICZENIE DOSTĘPU DO ABORCJI MOŻE SKUTKOWAĆ OKRUTNYM, NIELUDZKIM I PONIŻAJĄCYM TRAKTOWANIEM

Komitet stwierdza, że Polska, kryminalizując aborcję i ograniczając dostęp do niej oraz uniemożliwiając kobietom korzystanie z prawa do wyboru w sprawie reprodukcji, naraża kobiety na „stan poważnego fizycznego i psychicznego cierpienia”, zmuszając je, by wybierały między kontynuowaniem ciąży, wyjazdem za granicę w poszukiwaniu opieki aborcyjnej lub szukaniem w Polsce potajemnej i potencjalnie niebezpiecznej aborcji.¹⁷ W rezultacie kobiety doświadczają „wysokiego poziomu udreki psychicznej”, która nasila się, gdy zmusza się je do donoszenia niezdolnego do przeżycia płodu lub gdy ciąża jest wynikiem napaści seksualnej.¹⁸ Komitet stwierdza, że to intensywne cierpienie stanowi przemoc wobec kobiet ze względu na ich płęć i może być równoznaczne z torturami lub okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem.¹⁹

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI DYSKRYMINUJE KBIETY

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka dotycząca aborcji są dyskryminujące i odmawiają kobietom równości wobec prawa, zakazując i ograniczając dostęp do usług zdrowotnych, które są potrzebne wyłącznie kobietom, co jest sprzeczne z art. 2 c), d), f), g) Konwencji. Co więcej, Komitet stwierdza, że polskie prawo jest dyskryminujące, ponieważ odmawia „kobietom moralnej sprawczości związanej z ich autonomią reprodukcyjną”.²⁰

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI ŁAMIE RÓWNE PRAWO DO OPIEKI ZDROWOTNEJ

W swoich ustalenia Komitet podkreśla, że polskie prawo i praktyka dotycząca aborcji odmawiają kobietom opieki zdrowotnej niezbędnej do „zachowania ich autonomii, godności oraz integralności fizycznej i psychicznej” i naruszają ich prawa do niedyskryminacji i równego dostępu do opieki zdrowotnej. Jest to sprzeczne z art. 2 c), d), f), g) i art. 12 Konwencji.²¹ Komitet uznaje, że polskie prawo odmawia kobietom, z powodu ich płci, opieki zdrowotnej, której potrzebują. A przecież w Polsce nie oczekuje się „od pacjentów płci męskiej i pacjentów w innych sytuacjach, by rezygnowali ze swoich potrzeb zdrowotnych i moralnej sprawczości w odniesieniu do swoich funkcji reprodukcyjnych”.²²

Komitet stwierdza ponadto, że polskie prawo i praktyka dotycząca aborcji „wyrządzają kobietom poważną krzywdę, przerywając ciągłość opieki nad ich zdrowiem reprodukcyjnym”.²³ Kobiety są odsuwane od zaufanych pracowników i pracowników ochrony zdrowia, a efekt mrozący ustawy zakłóca dostarczanie im informacji i opieki. Komitet zauważa także, że Państwa muszą powstrzymać się od „utrudniania kobietom działań służących osiągnięciu ich celów zdrowotnych”.²⁴

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI NARAŻA KOBIECY NA SZKODLIWE STEREOTYPY DOTYCZĄCE PŁCI

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka dotycząca aborcji „redukuje kobiety do ich zdolności reprodukcyjnych”, przedkładając ochronę „nienarodzonych” nad potrzeby zdrowotne, decyzje i dobrostan kobiet.²⁵ Wzmacnia to szkodliwe stereotypy dotyczące płci, według których główne role kobiet w społeczeństwie to role matek i opiekunek, oraz sugeruje, że „kobiety powinny kontynuować ciążę niezależnie od okoliczności, ich potrzeb i pragnień”.²⁶ Komitet uznaje, że „prawo aborcyjne ucieleśnia dyskryminujące stereotypy i założenia dotyczące płci, ponieważ nie pozwala kobietom podejmować autonomicznych decyzji o tym, czy kontynuować ciążę. Nie pozwala im decydować o swoich ciałach i o tym, jakie postępowanie jest najlepsze dla ochrony ich zdrowia. Zamiast tego poddaje kobiety władzy lekarzy i prokuratorów, którym przyznaje prawo do decydowania za nie, czy kwalifikują się do legalnej aborcji”.²⁷ Komitet stwierdza, że stereotypowe traktowanie kobiet jako narzędzi reprodukcyjnych jest dyskryminujące i narusza ich prawo do równości płci, co jest sprzeczne z art. 5 Konwencji.²⁸

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI OGRANICZA DOSTĘP DO INFORMACJI I PORADNICTWA

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka aborcyjna nie pozwalają na zapewnienie odpowiedniej do wieku, wrażliwej kulturowo, kompleksowej i rzetelnej pod względem naukowym edukacji seksualnej i informacji. Narusza to prawo kobiet i dziewcząt do informacji i poradnictwa w zakresie planowania rodziny, co jest sprzeczne z art. 10 h) Konwencji.²⁹

KRYMINALIZACJA I OGRANICZANIE DOSTĘPU DO ABORCJI NIEPROPORCJONALNIE KRZYWDZI MARGINALIZOWANE I WRAŻLIWE GRUPY

Komitet stwierdza, że polskie prawo i praktyka związana z aborcją nakładają wyraźne i nieproporcjonalne utrudnienia na marginalizowane i wrażliwe grupy, w tym na kobiety z niepełnosprawnościami, kobiety w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, kobiety mieszkające na obszarach wiejskich, kobiety po doświadczeniu przemocy oraz dorastające dziewczęta. Grupy te mierzą się w Polsce z większymi trudnościami w dostępie do legalnej opieki aborcyjnej ze względu na bariery finansowe i geograficzne oraz doświadczają krzyżujących się barier podczas podróży za granicę w celu uzyskania opieki aborcyjnej. W rezultacie marginalizowane kobiety ponoszą wyższe ryzyko, że zostaną zmuszone do kontynuowania ciąży lub do poszukiwania potajemnych i niebezpiecznych aborcji, co zagraża ich zdrowiu i życiu.³⁰

Zalecenia i zobowiązania prawne

W raporcie przedstawiono szereg krytycznych i pilnych kroków, które Polska musi podjąć, aby zreformować swoje prawo i politykę dotyczącą aborcji oraz położyć kres poważnym i ciągłym naruszeniom, które zostały zidentyfikowane przez Komitet. Zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, Polska musi działać w dobrej wierze w celu uwzględnienia tych zaleceń i podjęcia znaczących działań, aby zagwarantować, że naruszenia te nie będą się powtarzać.

- Przyjęcie reform prawnych w celu pełnej dekryminalizacji i legalizacji aborcji w uznaniu, że decyzje kobiet dotyczące ich własnych ciał mają charakter osobisty i prywatny oraz umieszczenie autonomii kobiet w centrum polityki.
- Uznanie prawa do aborcji za prawo podstawowe.
- Jako środek tymczasowy: wprowadzenie moratorium na stosowanie obecnych przepisów prawa karnego dotyczących aborcji, w tym wstrzymanie wszelkich aresztowań, dochodzeń i ścigania osób wspierających kobiety potrzebujące opieki aborcyjnej.
- Przyjęcie środków gwarantujących wysokiej jakości, terminową i dostępną opiekę aborcyjną w publicznych i prywatnych placówkach ochrony zdrowia.
- Przyjęcie opartych na dowodach protokołów dotyczących świadczenia opieki aborcyjnej, które odzwierciedlają wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia, oraz zapewnienie odpowiedniego przeszkolenia pracownic i pracowników ochrony zdrowia.
- Przyjęcie środków gwarantujących kobietom, w tym kobietom z niepełnosprawnościami, możliwość podejmowania autonomicznych decyzji dotyczących ich zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz dostęp do informacji opartych na dowodach.
- Obligatoryjne zobowiązanie pracownic i pracowników ochrony zdrowia, którzy odmawiają opieki aborcyjnej powołując się na swoje sumienie, żeby kierowali kobiety do alternatywnych świadczeniodawców, oraz zapobieganie nadużywaniu takich odmów.³¹

Komitet zaleca również, aby Polska podjęła szereg kroków służących poprawie świadczenia wysokiej jakości opieki w dziedzinie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym:

- Przyjęcie rozwiązań gwarantujących przystępną cenowo i dostępną opiekę w obszarze zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym dotyczącą antykoncepcji.
- Dostarczanie wolnych od przesądów, naukowo uzasadnionych i opartych na prawach (rights-based) informacji na temat zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych.
- Zagwarantowanie dostępu do badań prenatalnych i ich wyników we wszystkich publicznych klinikach i szpitalach.
- Podjęcie działań mających na celu ochronę kobiet przed nękaniami ze strony aktywistów antyaborcyjnych.
- Zagwarantowanie, że dostosowana do wieku, rzetelna i oparta na naukowych dowodach oraz kompleksowa edukacja seksualna będzie częścią obowiązkowych programów szkolnych.
- Przyjęcie kompleksowej strategii zwalczania dyskryminujących stereotypów dotyczących płci.³²

ENDNOTES

- 1 Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, *Dochodzenie dotyczące Polski na podstawie art. 8 Protokołu I do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, Raport Komitetu*, UN Doc. CEDAW/C/POL/IR/1 (2024).
- 2 Center for Reproductive Rights,, European Abortion Laws: A Comparative Overview.
- 3 Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, art. 4a; Kodeks karny, art. 4a; Kodeks karny, art. 152.
- 4 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nr. K 1/20, Dz.U.2021.175; Powszechne obawy dotyczące niezależności Trybunału Konstytucyjnego zostały wyrażone przez Radę Europy, Komisję Europejską oraz organizacje praw człowieka. *Patrz:* Europejska Komisja na rzecz Demokracji przez Prawo (Komisja Wenecka), *Opinion no 904/2017*; Komisja Europejska, *Rule of Law: European Commission acts to defend judicial independence in Poland*; Human Rights Watch, *Poland's Constitutional Tribunal Rolls Back Reproductive Rights*; M.L. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 40119/21 (2024); Xero Flor w Polsce sp. z o.o. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 4907/18 (2021).
- 5 M.L. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 40119/21 (2024).
- 6 R.R. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 27617/04 (2011); Tysiąc przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 5410/03 (2007); P. i S. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 57375/08 (2013); M.L. przeciwko Polsce, Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga nr 40119/21 (2024).
- 7 Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, *Dochodzenie w sprawie Polski na podstawie art. 8 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet*, Raport Komitetu, UN Doc. CEDAW/C/POL/IR/1 (2024), ust. 106.
- 8 ust. 103.
- 9 ust. 104.
- 10 ust. 79 i 82.
- 11 ust. 79.
- 12 ust. 83.
- 13 ust. 92.
- 14 ust. 81.
- 15 ust. 92.
- 16 ust. 92.
- 17 ust. 96.
- 18 ust. 96.
- 19 ust. 81 i 96.
- 20 ust. 91.
- 21 ust. 94.
- 22 ust. 94.
- 23 ust. 95.
- 24 ust. 95.
- 25 ust. 93.
- 26 ust. 93.
- 27 ust. 88.
- 28 ust. 87 i 93.
- 29 ust. 97.
- 30 ust. 85 i 98.
- 31 ust. 108.
- 32 ust. 109.

CENTER *for*
REPRODUCTIVE
RIGHTS

Center for Reproductive Rights

www.reprorights.org

Geneva@reprorights.org

+ FEDERA

Foundation for Women and Family Planning

www.federa.org.pl

foundation@federa.org.pl